

ISSN : 2180-2160

TA'LIM FIDOYILARI

#1

2022

CiteFactor

zenodo

Google
Scholar

ORCID

OpenAIRE

IJIFACTOR
INDEXING

**PEDAGOGICAL SCIENCES
TECHNICAL SCIENCES
NATURAL SCIENCES
EXACT SCIENCES
MEDICAL SCIENCES
SOCIAL AND HUMANITARIAN SCIENCES**

STANDART REGION
GULISTAN CITY

INFO@TALIMFIDOYILARI.UZ

+998 (91) 277 78 81

TALIMFIDOYILARI.UZ

ILMIY NASHRLAR MARKAZI

«TA'LIM FIDOYILARI»

ILMIY-USLUBIY JURNALI

BARCHA SOHALAR BO'YICHA

13 – SON, 1 – JILD. YANVAR– 2022 yil

WWW.TALIMFIDOYILAR.UZ

ISSUE 13. January, 2022

	BARNOKHON MASHARIPOVNA NAZAROVA	
	MAKTABDA "TENGLAMALAR" MAVZUSINI O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISH	
74	METODIKASI	400
	KIMSANBEKOV SHERZODBEK SHUXRATBEK O'G'LI	
	BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY	
75	TEXNOLOGIYANING AHAMIYATI	404
	SOBIROV NODIRBEK QOBILOVICH	
	THE MAIN THEMES OF THE WORKS OF MIR TAMIM ANSARI	
76	KHAMDAMOVA NILUFAR	410
	STYLISTIC TROPS (METONYMY) IN ENGLISH, UZBEK LANGUAGE	
77	JURABOEVA TURGUNOY	413
	ODAM PAPILLOMA VIRUSI GENOMINING TUZILISHI: E6 VA E7	
78	ONKOPROTEINLARI O'ZBEKISTONDA ODOM PAPILLOMAVIRUSI BILAN ZARARLANISH KO'RSATKICHLARI	419
	ERJIGITOVA XULKAR SHUXRAT-QIZI	
	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTEBLARIDA KIMYO FANIDAN "KISLORODNI OLINISHI VA FIZIK XOSSALARI" MAVZUSI BO'YICHA KLASSTER METODI	
79	ORQALI DARS JARAYONINI OLIB BORISH.	429
	TO'RAYEVA HABIBA TOSHBBOYEVA	
80	3-SINF ONA TILI DARSLARIDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH	434

UDK 541.

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA KIMYO FANIDAN "KISLORODNI OLINISHI VA FIZIK XOSSALARI" MAVZUSI BO'YICHA KLASTER METODI ORQALI DARS JARAYONINI OLIB BORISH.

Chirchiq davlat pedagogika instituti assistenti

To'rayeva Habiba Toshboboyevna

Chirchiq davlat pedagogika instituti 1-kurs

magistranti Sattorova Nozima Yunus qizi

Ushbu maqolada umumiy o'rta talim maktablarida kimyo fanini zamonaviy klaster usulida olib borish jarayonini kurishimiz mumkin.

Kalit so'zlar Kislorod molekulasi, ozon, ultrabinafsha nur, quyosh radiatsiyasi, smolasimon moddalar, elektr razriyadi, ozonator, dezinfeksiya, oksidlovchi.

Klaster metodi pedagogik, didaktik strategyaning muayan shakli bo'lib, u ta'lim oluvchilarga ixtiyoriy muammo (mavzu) lar xususida erkin, ochiq o'ylash va fikrlarni bimalol bayon etish uchun sharoit yaratishga yordam beradi. Ushbu metod har hil qo'yalar o'rtasidagi alogalar fikrlash imkoniyatini beruvchi tuzilmani aniqlashni talab etadi. Ushbu metod muayan mavzuning ta'lim oluvchilar tomonidan chuqur hamda puxta o'zlashtirilguniga qadar fikrlash faoliyatining bir maromda bo'lishini ta'minlashga hizmat qiladi.

"Klaster" metodidan faydalanish tavsifi:

1-bosqich. Nimaniki o'ylagan bo'lsangiz, shuni qo'g'ozga yosing. Fikringizni sifati to'g'risida o'ylab o'tirmay, ularni shunchaki yozib boring.

2-bosqich. Yozuvingizning orfografiyasi yoki boshqa zihatlariga etibor bermang.

3-bosqich. Belgilangan vaqt nihoyasiga etmaguncha, yozishdan to'xtamang. Agar ma'lum muddat biror-bir g'oyani o'ylay olmasangiz, u holda qog'ozga biror narsaning rasmini chiza boshlang. Bu harakatni yangi g'oya tug'ulgunga qadar davom ettiring.

4-bosqich. Muayyan tushuncha doirasida imkon qadar ko'proq yangi g'oyalarni ilgari surish hamda mazkur g'oyalar o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik va bog'liqlikni ko'rsatishga harakat qilish. G'oyalar yig'indisining sifati va ular o'ziga xos aloqalarni ko'rsatishni cheklamang

1-Mavzu: Kislorodni olinishi va fizik xossalari.

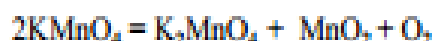
Klasterni tuzish qoidasi:

- Aqlimizga kislorod haqida nima kelsa, barchasini daftarimizga yozamiz. Kislorod molekulası ikki atomdan iborat bo'lib, oddiy modda sifatida O_2 formula bilan ifodalanadi. Nisbiy molekular massasi 32 ga teng Odatdagi sharoida kislorod-rangsiz, ta'nsiz va hidsiz gaz. Havodan biroz og'ir. Kislorod yoki havodan elektr uchquni o'tkazilsa (yoki mamaqaldiraqda, chaqmoq chaqqanda) o'ziga xos hidda yangi modda-ozon hosil bo'ladi.
- G'oyalarni sifatini muhokama qilmang, faqat ularni yozing; Ozon rezinani yemiradi, moylar va qog'ozni oqartiradi, bakteriyalarni o'ldiradi. Sanoatda texnologik jarayonlarni takomillashtirishda, tutin gazlarini, sanoat va maishiy hayot oqavalarini tozalashda, havo va ichimlik suvlarini dezinfektsiyalashda ishlatiladi.
- Kislorodni olinish reaksiyalarini daftarimizga belganimizcha yozamiz va xatolariga e'tibor bermaymiz.
- Ajratilgan vaqt tugaguncha, yozishni to'xtatmang, agar aqlingizda g'oyalar kelishi birdan tugagasa, u holda qachonki, yangi g'oyalar kelmaguncha, qog'ozga kislorodni laboratoriyada suv elektrolizidan olinishi yoki vodorod peroksidni katalizator-marganes(IV)-oksid ishtirokida parchalanishi natijasida kislorodni olinishi rasmini chizamiz!

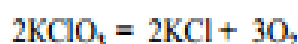

Olinishi. Laboratoriyada kislorod quyidagi usullar yordamida olinadi.

1. Kaliy permanganatni qizdirib parchalash

2. Bertole tuzini katalizator ishtirokida qizdirib parchalash.

3. Ishqoriy metallar nitratlarini qizdirib parchalash

4. Suvni elektroliz qilish

5. Vodorod peroksid katalizator-marganes (IV)-oksid ishtirokida suv va kislorodga parchalanadi.

	Kislorod O ₂	reaksiyalar	
1.	Kislorod yonish jarayonida asosiy o'rin tutadi	$\text{C} + \text{O}_2 = \text{CO}_2$ $2\text{H}_2 + \text{O}_2 = 2\text{H}_2\text{O}$	2H 2O 2 =
2	Toza havoda kislorod miqdori ko'p bo'ladi	Havo tarkibida 21 % kislorod bor	2H 2O
3	Kislorod elektr razriyati ta'sirida ozonga aylanadi	$3\text{O}_2 = 2\text{O}_3$	+
4	Kislorod oksidlovchilik xossalarni namoyon qiladi	$2\text{Na} + \text{O}_2 = \text{Na}_2\text{O}_2$	O ₂ Sa
5	Oksid-biri kislorod bo'lgan ikki elementdan iborat murakkab moddalardir	$\text{Na}_2\text{O}, \text{SO}_2, \text{Al}_2\text{O}_3$	no atd a

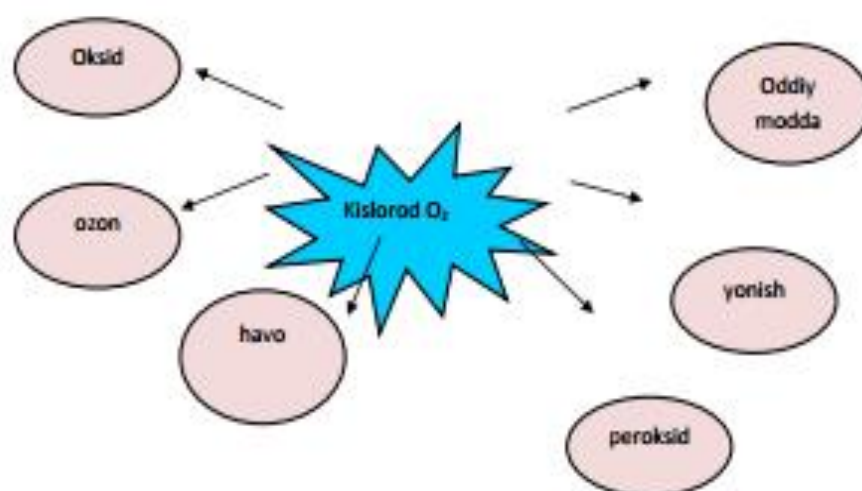
kislorod suvni elektroliz qilib yoki suyuq havodan olinadi.

Uyga vazifa uchun topshiriq

Bosqich	Kislorodni kimyoviy xossalari
(F)Fikringizni bayon eting	
(S)Fikringiz bayoniga sabab ko'rsating	
(M)Ko'rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring	
(U)Fikringizni umumlashtiring	

“Klaster” tuzish uchun namuna va “Kalit so'zi”:

Hulosa o'rinda shuni aytish mumkinki, o'quvchilar tomonidan klaster tuzish yangi o'quv materialini bilan tanishishdan so'ng, kichik guruhlarda, olingan ma'lumot lavhalarni birlashtirish imkonini beradigan toifalarni izlaydilar. Muhokama uchun klasterlar bilan almashinadilar.

Bilimlarni faollashtirishni tezlashtiradi, fikrlash jarayoniga mavzu bo'yicha yangi bog'lanishli tasavvurlarini erkin va ochiq jalb qilishga yordam beradi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар и педагогик маҳорат- Т: ТДПУ, "Низомий", 2003.
2. Авлиёкулов Н. Замонавий ўқитиш технологиялари. Тошкент, 2001.
3. Бершадский М.Е., В каких значениях используется понятие «технология» в педагогической литературе? //Школьные технологии- 2002.- №1. - С.3 - 18.
4. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М.: Педагогика, 1989.
5. Боголюбов В.И. Эволюция педагогических технологий//Школьные технологии- 2004. - №4.-С.12
6. Голиш Л.В. Технологии обучения на лекциях и семинарах.: Учебное пособие //Под общ. ред. Акад. С.С. Гулямова. - Т.: ТГЭУ, 2005.
7. Епишева О.Б. Основные параметры технологии обучения. //Школьные технологии-2004.- №4.
8. Йўлдошев Ж., Усмонов С. Педагогик технология асослари. Т. "Ўқитувчи" 2004